

JORDI PLAY

Caixes en tota regla

Amb tres anys n'hi ha hagut prou per a posar punt final a històries centenàries. Als Països Catalans, el 2009 hi havia registrades 57 caixes d'estalvis amb el centre de decisió al territori. Avui, el 63% ja no són caixes, bé perquè han desaparegut, bé perquè s'han convertit en bancs. A més, n'hi ha que s'han fusionat amb entitats espanyoles i, doncs, han desplaçat la presa de decisions a fora. Es compten 21 caixes amb tots els ets i uts, la majoria rurals i cooperatives de crèdit, que miraran de continuar vivint com si no hagués passat res.

Pla Previsió Futur
El pla que millor s'adapta al seu futur

grup Caixa d'Enginyers

La cooperativa de crèdit Caixa d'Enginyers ha obtingut un benefici de 5,3 milions d'euros el 2011. Vol continuar creixent, però de moment, descarta fusions o adquisicions.

JORDI BLAY

Supervivents del naufragi

La crisi i les decisions polítiques de Madrid han polaritzat el sistema financer. Només hi ha espai per als extrems: gegants bancaris o cooperatives de crèdit, caixes rurals i caixes tradicionals molt menudes. El punt intermedi ha estat devorat. Qui pot vantar-se de ser una caixa com les fundades fa més d'un segle, i que a més, manté les regnes de l'entitat al nostre territori?

Històricament, els bancs havien denunciat la suposada competència deslleial que implicava que les caixes d'estalvis fossin blindades contra l'assetjament del mercat perquè no podien ser comprades, mentre que un banc s'exposava a qualsevol operació accionarial i havia de

respondre dels fruits dels seus negocis davant els propietaris. Jurídicament, era cert. Però allò que veritablement detestaven els banquers era un intangible: els valors. Les caixes jugaven la carta de la proximitat i l'arrelament al territori a través de l'obra social per a guanyar quota de mercat, mentre

que els banquers eren vistos més aviat com a usurers. Les caixes es menjaven una part del pastís cada vegada més consistent. La guerra feia dècades que durava, però la crisi financer mundial va decantar les regles del joc a favor de la banca comercial. El setge a les caixes, pressionades per unes exigències de solvència del Banc d'Espanya cada vegada més desorbitades i que ja les havia empeses a les fusions, afegit als resultats negatius obtinguts en els tests d'estrès financer de Brussel·les, van debilitar les entitats que no tenien un volum equiparable al dels bancs.

L'estocada final va arribar el juliol del 2010 amb un decret espanyol que abocava les caixes a bancaritzar l'estructura i la configuració societària pròpies. Si volien sobreviure, havien de convertir-se en bancs, tot i que podien conservar fundacions per a l'obra social. En poc més de tres anys, caixes amb més d'un segle de vida han interromput bruscament la seva història i ara es troben a mans d'un banc tradicional o esperen a ser subhastades.

JORDI PLAY

“La Caixa” és el banc líder a l'estat espanyol després de la compra del grup Banca Cívica. El 2012 inverteix 500 milions d'euros en obra social.

Als Països Catalans, la xifra de caixes damnificades és especialment punyent: de les 57 caixes d'estalvis que el 2009 tenien aquesta forma jurídica amb el centre de decisió financera al seu territori d'origen, només se n'han salvades 21, i la immensa majoria són cooperatives de crèdit i caixes rurals. La desbandada al Principat, que tenia el sistema financer més sòlid i potent, ha significat passar de quinze caixes d'estalvis –entre les quals, una caixa rural i quatre cooperatives de crèdit– a només tres caixes que compleixin el requisit de forma jurídica i centre de decisió al territori: Caixa Guissona, Caixa d'Enginyers i Caixa d'Arquitectes. Però, a diferència de les Illes i el País Valencià, el Principat té dues entitats financeres amb un paper preponderant, i creixent, en el sistema financer espanyol: “la Caixa” –que enguany continuarà invertint 500 milions d'euros en obra social tot i ser ja un banc, i que acaba d'absorbir el grup Banca Cívica– i el Banc Sabadell –adjudicatari de l'alcantina CAM.

La situació a les Illes és, proporcionalment, més dramàtica. L'emblemàtica “Sa Nostra” es va lliurar a un SIP espanyol, Banco Mare Nostrum, en què també participa la catalana Caixa Penedès. Més enllà de l'opció estratègica, aquesta decisió ha implicat que el poder financer balear hagi quedat desplaçat a Madrid. Pel que fa a les caixes rurals, la Caixa Rural de les Illes Balears s'ha acabat integrant en el grup Cajamar, amb seu a Almeria. Així, només resisteix Caixa Colonya-Pollença, fundada el 1880 i que encara avui és una caixa d'estalvis com ho eren fins fa poc Caixa Terrassa o la CAM, per exemple.

El País Valencià salva, numèricament, la situació. De les 39 caixes d'estalvis que hi havia el 2009, en queden 17, si bé les dues grans entitats que vertebraven el sistema financer valencià, la CAM i Bancaixa, van saltar del vaixell. La primera, a mans del Banc Sabadell, i la segona, integrada en el projecte Bankia, que presenta grans dificultats de solvència

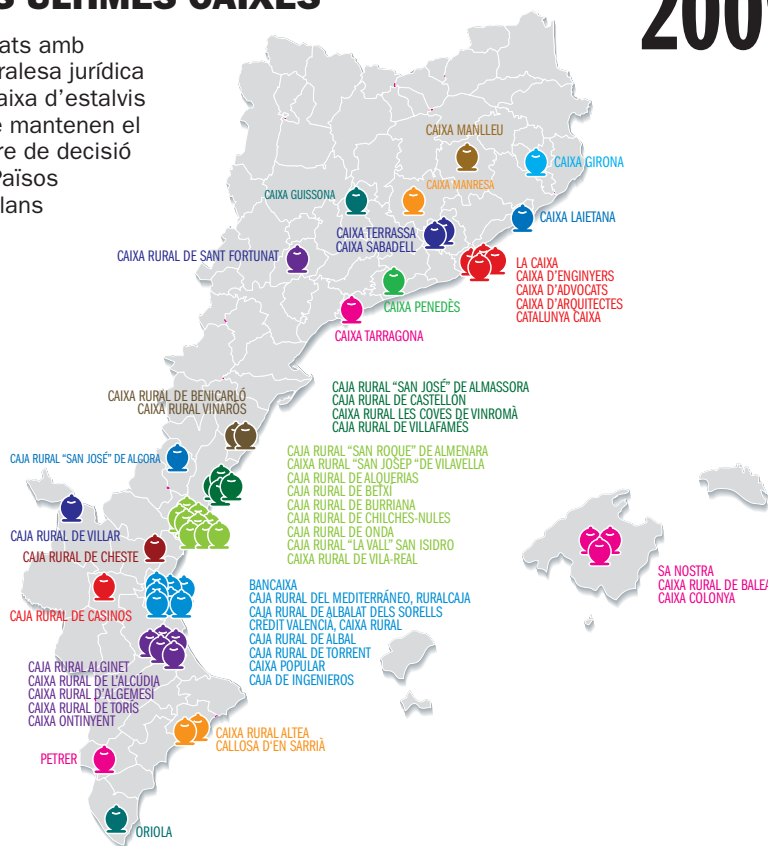
tot i que pretén ser un agent actiu en el procés de fusions i pugna per adjudicar-se alguna altra entitat.

Les caixes rurals, amb una presència que data de principi del segle XX lligada al sorgiment del cooperativisme agrari, tenen una quota de mercat que duplica la mitjana estatal en aquesta modalitat de caixes. Actualment, hi ha 817 oficines que corresponen a les setze caixes rurals que encara conserven el centre de decisió al País Valencià. I, com en el cas de les Illes, hi ha una caixa d'estalvis convencional que s'ha salvat de la catàstrofe, Caixa Ontinyent, fundada el 1884.

L'error, voler fer de bancs. Les caixes d'estalvis són la baula més feble del sistema financer i han acabat pagant els excessos comesos des de mitjan anys 80, quan van abandonar un model basat en l'estalvi i l'arrelament al territori per a passar a competir amb la banca, tant en expansió geogràfica –l'obertura de sucursals

LES ÚLTIMES CAIXES

Entitats amb naturalesa jurídica de caixa d'estalvis i que mantenen el centre de decisió als Països Catalans

2009

fora dels territoris d'origen, autoritzada per una modificació de la llei catalana de caixes— com en productes financers. Les caixes van entrar de ple en la guerra del passiu amb els bancs, bo i oferint interessos astronòmics per dipòsits bancaris, i també en la guerra de les hipoteques. La pressió per competir amb la banca va dur aquestes entitats a flexibilitzar excessivament la gestió del risc en el sector del totxo, i finalment es van enganxar els dits tant en la cartera de particulars com en la de constructores.

Però les culpes van repartides. L'administració espanyola, de la qual forma part el Banc d'Espanya, ha establert unes exigències de solvència que les caixes sempre han considerat excessives en comparació amb la resta d'Europa, i en menys d'un any ha imposat tres modificacions legals, que no han deixat marge a les caixes, les quals volien intentar recapitalitzar-se abans de caure a les mans del FROB, és a dir, de l'estat.

Les exigències de solvència del Banc d'Espanya han estat les mateixes per a les caixes de grans dimensions, com "la Caixa", les mitjanes, com Unnim, i les més petites, com Colonia-Pollença, Caixa Guissona o les caixes rurals. Però per a les més menudes no ha implicat ni el més mínim esforç, complir els paràmetres. Amb morositats per sota del 2% —la mitjana del sector ja supera el 8%—, no haver fet operacions de risc en el sector immobiliari els ha permès de tenir uns actius i uns fons de reserva proporcionalment molt potents respecte als seus balanços, amb solvències que superen en tots els casos el 15% i, en el cas de Caixa Guissona, arriba al 26%, quan els requeriments del regulador bancari eren del 10%.

Les caixes supervivents veuen clara l'estratègia de futur en el nou sistema financer: guanyar dimensió sobretot a través de la banca *on-line*, però sense perdre el món de vista. La temptació de voler afartar-se amb els trossos de pastís —clients decebut— que deixen les caixes de tota la vida és gran. Però les tragèdies del veí els han ensenyat que fa més senyor menjar poc i bo.

2012

Gemma Aguilera